

2016-01-22

Ert dnr:
Ju2015/06051/L2

Avdelningen för juridik
Eva von Schéele

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Skydd för vuxna i internationella situationer – 2000 års Haagkonvention (SOU 2015:74)

Sammanfattning

- SKL avstyrker utredningens förslag att socialnämnderna ska ta emot och besvara framställningar från utländska myndigheter om tvångsvård för vuxna.
- SKL avstyrker utredningens förslag att en socialnämnd eller kommun ska ha som skyldighet att följa upp en insats för en vuxen i en annan fördragsslutande stat.
- SKL anser att det finns flera frågor som måste belysas ytterligare i lagstiftningsärendet, bl.a. förhållandet mellan de föreslagna reglerna till gällande regler i övrigt inom migrationsområdet.
- SKL anser att kostnadskonsekvenserna måste analyseras och belysas bättre i det fortsatta lagstiftningsarbetet och att det också i lagstiftningsärendet måste klaras ut hur kostnaderna för kommuner och landsting ska finansieras.

Förbundets ställningstagande

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser att det föreligger betydande svårigheter att förutse vilka konsekvenser ett införande av 2000 års Haagkonvention som lag kan medföra för landets kommuner, landsting och regioner. Svårigheterna består både av rent rättsliga följder och av ekonomiska konsekvenser.

SKL vill framhålla att det för närvarande bara är ett fåtal länder som infört Haagkonventionen som lag. Det saknas därför tillräcklig kunskap om hur utredningens förslag kan komma att utfalla. Om utredningens förslag genomförs anser SKL därför att lagen måste utvärderas inom viss tid från dess ikraftträdande, förslagsvis efter 3-5 år. Ett sådant uppdrag skulle t.ex. kunna ges till den centrala tillsynsmyndigheten.

SKL har i övrigt synpunkter på följande delar i utredningen.

Kapitel 4

SKL vill påpeka att när det gäller insatser för vuxna enligt LSS (kapitel 4, s. 102 och 108) krävs att personen ifråga är bosatt i landet (se t.ex. SOU 2005:34 s.17).

Kapitel 13

SKL saknar i kapitel 13 (s. 304) en jämförelse med frirörlighetsdirektivet 2004/38/EG och uppehållsrätten. Här gäller krav på heltäckande sjukförsäkring samt att man inte

ska bli en belastning för det mottagande landets sociala biståndssystem. Hur de i betänkandet föreslagna reglerna förhåller sig till övriga regler av betydelse för migration över landsgränserna måste klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Vad krävs för att någon ska kunna flytta till Sverige för att vistas på t.ex. ett särskilt boende? Vad innebär Haagkonventionen här i förhållande till gällande EU-regler och bestämmelserna i utlänningslagen? Kammarrättens i Stockholm mål nr 6747-15 belyser vissa frågeställningar här, som bör uppmärksammas i lagstiftningsärendet.

SKL delar utredningens uppfattning (avsnitt 13.4.1) att tvångsvård över landsgränserna inte bör godtas i Sverige. Förbundet inser att det trots detta måste utses en behörig myndighet som kan besvara sådana framställningar från annan fördragsslutande stat. Den vuxne kommer i detta läge som regel inte att vistas i landet. Även om framställningar av placeringar av barn enligt 1996 års Haagkonvention prövas av socialnämnden, är förbundet ytterst tveksamt till att denna nya uppgift skulle läggas på socialnämnderna. Enligt förbundet kan centralmyndigheten hellre och bättre ansvara för uppgiften. SKL avstyrker därför utredningens förslag (kapitel 13 s. 306) att socialnämnderna bör få ta emot och besvara framställningar om tvångsvård för vuxna.

SKL avstyrker även utredningens förslag att en socialnämnd eller kommun måste uppfylla sina skyldigheter i fråga om att följa upp en insats för en vuxen i en annan fördragsslutande stat (kapitel 13 s. 312). Hur detta praktiskt ska gå till framgår inte. Efter socialnämndens respektive kommunens beslut om boende för en vuxen i en annan fördragsslutande stat genomförs insatsen i det aktuella landet på samma sätt som en insats som har beslutats av myndigheterna där (se avsnitt 13.2 och artikel 14). Enligt förbundet finns det därför inte någon anledning för socialnämnden/kommunen att ha någon särskild uppföljning. Både principiella och praktiska skäl talar emot detta.

Eftersom det i detta lagstiftningsärende handlar om vuxna personer som frivilligt valt att få en placering i ett annat land, får man utgå från att de liksom andra som vistas i det landet har att acceptera det landets regler och villkor, även när det gäller uppföljning av sociala insatser. Lagstiftningsärendet tycks i övrigt utgå från att socialnämnden ska ha fullt (uppföljnings)ansvar i förhållande till medborgare från andra länder som placerats i Sverige. Denna princip bör vara rådande även vad gäller svenska placeringar i utlandet. Det är för övrigt svårt att se praktiskt hur en uppföljning skulle gå till och vad den skulle leda till. SKL avstyrker därför förslaget i denna del.

Kapitel 19

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och landsting delar SKL inte utredningens uppfattning att *tillkommande kostnader endast kommer att vara marginella* och *endast få en försumbar ökning* (s. 390). Det finns enligt förbundet inte tillräckligt underlag för att dra den slutsatsen. Kostnadskonsekvenserna är naturligtvis beroende på omfattningen av kommunernas och landstingens uppgifter, men de måste enligt förbundet analyseras och belysas mera ingående i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Redan tillkomsten av ett nytt regelverk, medför i sig en kostnadsökning för

kommuner och landsting i och med det utbildningsbehov av berörd personal som uppstår. Även om gränsöverskridande insatser för vuxna hittills bara skett i ett fåtal fall, är det vidare svårt att bedöma vad ett tillträde till konventionen i förening med kanske ändrade beteendemönster när det gäller internationella migrationsströmmar kan innebära på sikt. Det måste därför i lagstiftningsärendet också klaras ut hur kostnaderna för kommuner och landsting till följd av ett genomförande av förslaget ska finansieras.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande